153. MEKTUP

١٥٣ـ ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الثَّالثُ وَالْخَمْسُونَ وَالْمائَةُ : الَى الشَّيْخِ ميَانْ مُزَّمِّلٍ فِى بَيَانِ الْخلاَصِ التَّامِّ مِنْ رِقِّيَّة مَا سوَاهُ تَعَالَى الْمَرْبُوط بالْفَنَاء الْمُلْطَق﴾

وَصَلَ الْمَكْتُوبُ الْمُرْسَلُ الْحَمْدُ لله ذى الانْعَامِ وَالْمنَّة قَدْ جَعَلَ طَالبيه فِى قَلَقٍ وَاضْطِرَابٍ وَنَجَّاهُمْ بِذَلِكَ الاضْطِرَابِ مِنَ السُّكُونِ الَى غَيْرِه وَلَكِنَّ الْخَلاَصَ التَّامَّ مِنْ رِقِّيَّة الاَغْيَارِ انَّمَا يَتَيَسَّرُ اذَا حَصَلَ التَّشَرُّفُ بِالْفَنَاءِ الْمُطْلَقِ وَزَالَت النُّقُوشُ الْكَوْنيَّةُ منْ مرْآة الْقَلْب بِالْكُلِّيَّة وَلَمْ يَبْقَ التَّعَلُّقُ الْعلْمىُّ وَالْحُبىُّ بشَيْءٍ منَ الاَشْيَاء وَلَمْ يَكُنْ مَقْصُودٌ وَمَرَادٌ غَيْرَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى وَدُونَهُ خَرْطُ الْقَتَاد وَرُبَّمَا يُظَنُّ انْتفَاءُ التَّعَلُّقِ وَلَكنَّ الظَّنَّ لاَ يُغْنى منَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿ع﴾ **وَهَذى سَعَادَاتٌ تَكُونُ نَصِيبَ مَنْ** * وَالتَّعَلُّقُ بِالاَحْوَالِ وَالْمَقَامَات تَعَلُّقٌ بِالْغَيْرِ فَمَا تَقُولُ فِى التَّعَلُّقِ بِأَشْيَاءَ أُخَرَ ﴿شعْرٌ﴾:

دَعْ مَا يَصُدُّكَ عَنْ وَصْلِ الْحَبِيبِ وَمَا * يُلْهِيكَ عَنْهُ قَبِيحًا كَانَ اَوْ حَسَنًا

وَقَد انْجَرَّتْ مُدَّةُ غُرْبَتكَ الَى التَّطْوِيلِ وَالْفُرْصَةُ غَنيمَةٌ فَانْ كَانَ الاَصْحَابُ وَالاَحْبَابُ منْ اَهْلِ الرُّخْصَة فَمَا وَجْهُ التَّوَقُّف وَالاَّ فَمَا الْحَاجَةُ الَى الرُّخْصَة يَنْبَغى اَنْ يُلاَحظَ مَرْضَى الْحَقِّ سُبْحَانَهُ رَضِىَ أَهْلُ الْعَالَمِ اَمْ لاَ وَمَاذَا يَكُونُ عَدَمُ رِضَاهُمْ ﴿ع﴾: **وَكُلُّ الْقَصْد منْ تَبْعِ الْحَبِيبِ** * يَنْبَغى اَنْ تَعْتَقدَ اَنَّ الْمَقْصُودَ هُوَ الْحَقُّ سُبْحَانَهُ فَان اجْتَمَعَ مَعَ مَحَبَّته شَيْءٌ فَنَافعٌ وَالاَّ فَضَارٌّ ﴿ع﴾: **اَثَرُ نَوَالِى وَرْدٌ وذَا وَجْهِى زَاهرٌ** * وَالسَّلاَمُ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Şeyh Miyân Müzzemmil'e[268] yazılmış olup, mutlak fenaya bağlı olan mâsivânın efsûnundan tam olarak kurtulma konusunu içerir.

Gönderilen mektup ulaştı.

Nimet ve minnet sahibi olan Allah'a hamdolsun ki kendisini isteyenleri, ıztırabın ve sıkıntının içine koyarak, bu ıztırapla onları başkasında sükûnet bulmaktan kurtardı. Ancak *ağyâr*ın (Allah'ın dışındakilerin) esâretinden tam olarak kurtulmak, yalnızca *mutlak fenâ* ile şereflenilmesi durumunda mümkün olur. Böylece kevnî izler kalp aynasından tamamıyla silinir ve eşyadan herhangi bir şeye karşı ne sevgiye dayalı ilgi ne da ilmî ilgi, hiçbir şey kalmaz. Hakk Subhânehû Te'âlâ'nın dışında hedeflenen ve istenilen bir şey olmaz. Yoksa iş gerçekten çok zor olup beyhude uğraşmaktır.[269]

Bazen Hakk'ın dışındakilere olan taallukun yok olduğu zannedilebilir ama, "*Zan haktan hiç bir şeyin yerini tutmaz.*" (Yunus 36)

"Bu büyük saadetler kime nasib olur acep!" (Şiir)

Hâl ve makamlarla ilgilenmek bile *gayr* ile ilgilenme addediliyorsa diğer şeylerle ilgilenmeye ne denir!..

"Sevgiliye ulaşmaktan seni engelleyeni bırak!

Seni ondan oyalayan ister çirkin olsun ister güzel!" (Şiir).

Ayrılık müddetiniz hayli uzadı. Fırsat da ganimettir. Eğer dostlar ve arkadaşlar ruhsat ehli ise beklemenin sebebi nedir. Eğer ruhsat ehli değillerse ruhsata ne gerek var. Hakk Subhânehû'nun rızasını düşünmek gerek, dünya ehli ister razı olsun isterse olmasın. Hem razı olmasalar ne çıkar.

"Bütün maksat sevgili uğrunadır." (Şiir).

Yegâne maksadın Hakk Subhânehû olduğuna inanman gerekir. O'nun sevgisiyle birlikte olursa her şey faydalıdır yoksa zararlıdır.

"Güle mi sevgi besliyorsun,

işte ruhsârım buradadır" (Şiir)

---

268 Şeyh Miyân Müzzemmil: bkz c.1, M. 117, dipnot.

269 Metinde geçen "*ve dûnehû hartu'l-katâdi*" deyiminin açıklaması için bkz. 75. Mektubun ilgili dipnotu.

Vesselam.

KELİME ANLAMI

153. ≺ اَلْمَكْتُوبُ الثَّالِثُ وَالْخَمْسُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz elli üçüncü mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى الشَّيْخِ مِيَان مُزَّمِّل **Şeyh Mîyan Müzzemmil'e** *(Ne hakkındadır?)* فِي بَيَانِ الْخَلاَصِ التَّامِّ **Tam olarak kurtulmanın beyanı hakkındadır** *(Neden?)* مِنْ رِقِّيَةِ مَا سِوَاهُ تَعَالَى **Allâh-u Teâla'nın dışında kalan şeylerin esaretinden** *(Öyle kurtuluş ki;)* اَلْمَرْبُوطِ بِالْفَنَاءِ الْمُطْلَقِ **Mutlak fenâya bağlıdır** ≻

وَصَلَ الْمَكْتُوبُ الْمُرْسَلُ Gönderilen mektup ulaştı اَلْحَمْدُ Hamd olsun *(Kime?)* لِلّٰهِ ذِى الْاِنْعَامِ وَالْمِنَّةِ İyilik ve ihsan sahibi Allah'a ki; قَدْ جَعَلَ طَالِبِيهِ Kendisini isteyenleri koydu *(Nereye?)* فِى قَلَقٍ وَاضْطِرَابٍ Sıkıntı ve ıstırabın içine وَنَجَّاهُمْ بِذَلِكَ الْاِضْطِرَابِ Ve onları bu ıstırapla kurtardı *(Neden?)* مِنَ السُّكُونِ اِلَى غَيْرِهِ Başkasına güvenmekten وَلَكِنَّ الْخَلاَصَ التَّامَّ Ancak tam olarak kurtuluş *(Neden?)* مِنْ رِقِّيَةِ الْاَغْيَارِ Başkalarının esaretinden اِنَّمَا يَتَيَسَّرُ Sadece mümkün olur *(Ne zaman?)* اِذَا حَصَلَ التَّشَرُّفُ Şereflenmek elde edildiğinde *(Ne ile?)* بِالْفَنَاءِ الْمُطْلَقِ Mutlak Fenâ ile *(Daha?)* وَزَالَتْ Ve silindiğinde *(Ne?)* اَلنُّقُوشُ الْكَوْنِيَّةُ Kevni izler *(Neden?)* مِنْ مِرْآةِ الْقَلْبِ Kalp aynasından *(Nasıl?)* بِالْكُلِّيَّةِ Tamamıyla وَلَمْ يَبْقَ Ve kalmadığında *(Ne?)* اَلتَّعَلُّقُ الْعِلْمِيُّ وَالْحُبِّيُّ İlme ve sevgiye dayalı bir alâka *(Neye?)* بِشَيْءٍ مِنَ الْاَشْيَاءِ Eşyadan herhangi birine وَلَمْ يَكُنْ مَقْصُودٌ وَمَرَادٌ Ve de hedeflenen ve istenen olmadığında *(Ne olmadığında?)* غَيْرَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى Hak Teâla'dan başka bir şey وَدُونَهُ Bu olmaksızın خَرْطُ الْقَتَادِ Dikenleri elle sıyırmak gerekir (yani iş çok zordur) وَرُبَّمَا يُظَنُّ Çoğu zaman zannedilir *(Ne?)* اِنْتِفَاءُ التَّعَلُّقِ Alâkanın bittiği وَلَكِنَّ الظَّنَّ Ancak zan لاَ يُغْنِى İfade etmez *(Neden?)* مِنَ الْحَقِّ Gerçekten *(Neyi?)* شَيْئًا Hiçbir şeyi ﴾ع﴿ Mısra: وَهَذِى Bunlar سَعَادَاتٌ Büyük saadetlerdir تَكُونُ نَصِيبَ مَنْ * Acaba kimin nasibi olur? وَالتَّعَلُّقُ بِالْاَحْوَالِ وَالْمَقَامَاتِ Haller ve makamlarla

ilgilenmek بِالْغَيْرِ تَعَلُّقٌ (Allah'tan) gayrısıyla ilgilenmek (olunca) فَمَا تَقُولُ Ne dersin *(Ne hakkında?)* أُخَرَ بِأَشْيَاءَ فِى التَّعَلُّقِ Diğer şeylerle ilgilenmek hakkında ﴿شِعْرٌ﴾ : Şiir:

دَعْ Bırak *(Neyi?)* مَا يَصُدُّكَ Seni alıkoyan şeyi *(Neden?)* عَنْ وَصْلِ الْحَبِيبِ Sevgiliye kavuşmaktan وَمَا يُلْهِيكَ عَنْهُ Ve seni ondan oyalayan şeyi قَبِيحًا كَانَ اَوْ حَسَنًا İster çirkin olsun, ister güzel

وَقَدِ انْجَرَّتْ Sürüp gitti *(Ne?)* مُدَّةُ غُرْبَتِكَ Ayrılık müddetiniz *(Nereye?)* اِلَى التَّطْوِيلِ Uzatılmaya وَالْفُرْصَةُ غَنِيمَةٌ Fırsat ganîmettir فَاِنْ كَانَ الْاَصْحَابُ وَالْاَحْبَابُ Eğer arkadaşlar ve dostlar مِنْ اَهْلِ الرُّخْصَةِ Ruhsat ehlinden iseler فَمَا وَجْهُ التَّوَقُّفِ Beklemenin sebebi nedir? وَاِلاَّ Eğer ruhsat ehli değilseler فَمَا الْحَاجَةُ اِلَى الرُّخْصَةِ Ruhsata ne gerek var? يَنْبَغِى اَنْ يُلاَحِظَ Göz önünde bulundurmak gerekir *(Neyi?)* مَرْضَى الْحَقِّ سُبْحَانَهُ Hak Teâla'nın rızasını رَضِىَ أَهْلُ الْعَالَمِ اَمْ لاَ Dünya ehli razı olsun ya da olmasın وَمَاذَا يَكُونُ Hem ne ifade eder ki; *(Ne?)* عَدَمُ رِضَاهُمْ Razı olmamaları ﴿ع﴾ Mısra: وَكُلُّ الْقَصْدِ Bütün maksat * مِنْ تَبْعِ الْحَبِيبِ Sevgili uğrunadır يَنْبَغِى اَنْ تَعْتَقِدَ İnanman gerekir ki; اَنَّ الْمَقْصُودَ Yegâne maksut هُوَ الْحَقُّ سُبْحَانَهُ Hak Teâla'dır فَاِنْ اجْتَمَعَ Şayet bir araya gelirse *(Ne ile?)* مَعَ مَحَبَّتِهِ Onu sevgisiyle *(Ne?)* شَيْئٌ Bir şey فَنَافِعٌ Faydalıdır وَاِلاَّ فَضَارٌّ Yoksa zararlıdır ﴿ع﴾ Mısra: اَثَرُ نَوَالِى Kazancımın eseri وَرْدٌ Güldür وَذَا وَجْهِى Bu da yüzüm زَاهِرٌ Çiçektir وَالسَّلاَمُ Selamlar.

